

Egy ügynök vallomása

2011. május 6.

Legalább százötven jelentést készített Demszky Gáborról, a demokratikus ellenzék egykori tagjáról, Budapest volt főpolgármesteréről a "hazafias alapon" szervezett Miklós György - a megfigyeltékkel ma már jó kapcsolatot ápoló történész-filozófussal Nagy-Csere Áron készített életút-interjút, amely az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára internetes folyóiratának idei első számában olvasható.

A kalocsai Tomori Pál Főiskola Bölcsészettudományi Tanszékének tanárát az állambiztonsági kapcsolatáról árulkodó 6-os kartonja szerint 1979-ben „hazafias alapon” szervezte be titkos megbízottnak (tmb) a BM III/III-2-a alosztálya Hódmezővásárhelyen. Kezdetben „egyetemi ifjúságvédelmi vonalon” foglalkoztatták, jelentéseket kellett készítenie történelem és filozófia szakos egyetemi évfolyamtársairól. „Fehér Pál” fedőnéven 1981-ben a BM III/III-6-a alosztályhoz került, s egészen 1989 végéig a demokratikus ellenzék tagjairól és rendezvényeiről jelentett. Beszervezési és munkadossziéja nem maradt fenn, ügynöki jelentései az ún. repülő egyetem (magánlakásokon szervezett előadássorozatok) megfigyelésére nyitott objektumdossziékból olvashatóak.

Miklós György 1960-ban a Nógrád megyei Pásztó városában született, majd tíz éves korában a családjával együtt Budapestre költözött. A Vörösmarty Mihály Gimnáziumban tett érettségije után az ELTE-re felvételizett, ahol filozófia-történelem szakon kezdte meg tanulmányait, de csak a Hódmezővásárhelyen eltöltött 11 hónapos sorkatonai szolgálat letöltése után. Elmondása szerint az ügynöki lét egész egyetemi pályafutását végigkísérte, ami diplomájának megszerzésével kapott „új lendületet”.

Leszerelése előtt három hónappal találkozott első tartótisztjével, Cirkos Tibor főhadnaggal. Cirkos szerint mivel „a külföldi, nyugati hírszerző meg egyéb propaganda beférkőzik és megfertőzi az egyetemi ifjúságnak a lelki világát és egészséges világnézetét”, ezért „le kell ülni

heti, kétheti rendszerességgel”, s „el kéne mondanom, hogy milyen felforgató eszmék vannak az egyetemen, az ELTE-BTK-n”. A tartótiszt tartott a szervezésre kismélt férfi ellenállásától, ezért külön hangsúlyozta, hogy a feladat „nem besúgás, ez ifjúságvédelem”. Miklós ekkor még elutasította a megkeresést, de egy héttel a leszerelése után Cirkos újra kapcsolatba lépett vele. Cirkos – aki az egyik fő irányítója volt a Nagy Imre és társai újratemetésével kapcsolatos állambiztonsági akciónak – felhívta Miklós figyelmét, hogy ha nem vállalja a feladatot, könnyen az egyetem filozófiai tanszékvezetője, Hermann István tudomására juthat, hogy Miklós korábban bizalmas kapcsolatot épített ki a kínai nagykövetséggel (Miklós éveken keresztül járt be „puszta érdeklődésből”, a szülői keresztény-konzervatív nevelés elleni lázadás jegyében a követség, ahol maoista propagandaanyagokhoz jutott hozzá).

Presszóban (például a Pozsonyi úti sörözőben) kezdtek el találkozni, de miután feljebbvalói rájöttek, hogy a Miklós által az évfolyamtársairól készített jelentéseknek „nincs semmi értelme”, s a „kierőszakolt” politikai nyilatkozatok sem érték el céljukat, ráállították a demokratikus ellenzékre. Miklós először Rajk László Galamb utcai „szamizdat butikjába” ment fel, itt találkozott Nagy Jenővel, Eörsi Istvánnal, Demszky Gáborral, Solt Otíliaival, Kis Jánossal és Kőszeg Ferencel. Miklóstra rendkívül rossz benyomást tettek a demokratikus ellenzék tagjai, nagyképűnek és arrogánsnak tartotta őket, s mint fogalmazott: „semmilyen lelkiismereti problémát” nem csinált abból, hogy róluk kellett jelentenie. Járt Szilágyi Sándor szabadegyetem előadásaira, ahol saját bevallása szerint még tanult is; először tőle kért bocsánatot a kilencvenes évek végén.

Miklós később a Matolay Magda-féle SZETA (Szegényeket Támogató Alap) rendezvényeit kereste fel a Tűzoltó utcában. Ide rendre elvitte azon barátait és évfolyamtársait, akikről egyetemi éve alatt jelentéseket kellett készítenie, ezeken az összejöveteleken – dacolva a felsőbb utasításokkal – azonban már nem nevezte meg őket. Volt Eörsi István, Kenedi János és Kőszeg Ferenc lakásán is. Ekkor csak azt kellett megmondania, hogy hol hallott a rendezvényről (általában a Szabad Európa Rádióból értesült róla, vagy az egyetemen beszéltek), s máris kitárult előtte az ajtó, nem keltett különösebb feltűnést.

1985 tavaszán Tóth Endre (Tóth Ferencnek, az 1956-os forradalomban a Lenin körúton meglincselt századosnak a fia) személyében új tartótisztet kapott. A második szervezést „természetesen” szintén „önként, hazafias alapon” vállalta. Innentől kezdve minden szerdán el kellett járnia Nagy Jenőhöz, illetve hétfőként a Molnár Tamás-féle Inconnu művészcsoport Lajos utca 42-43. szám alatti összejövetelre, ahol a kulturális ellenfórumról is jelentett. Jelentéseiben részletesen le kellett írnia, hogy milyen műveket állítanak ki, kik járnak oda, árulnak-e szamizdatot.

Miklós sűrűn megfordult Demszky Gábornak a Bajcsy-Zsilinszky út 62. szám alatti lakásában is. Elmondása szerint legalább százötven jelentést írt Demszkyről, arról, hogy kik jelentek meg lakásán, miről folyt az eszmecsere; mivel azonban a lakás teljesen be volt mikrofonozva, Demszky és Hodosán Róza gyakran papírra írták gondolataikat. A jelentéseket mindig írásban kellett átadnia tartótisztjének, akivel a legközelebbi találkozásuk alkalmával beszéltek meg a következő feladatot.

Tóth Endre később átadta Bajnai Gyulának, akivel szintén egy sörözőben tisztázták

együttműködésük legújabb részleteit. 1989 szeptemberében változott a neve „Víg Pálra”. Ettől kezdve a Jurta Színház előadásait látogatta. Dunaújvárosban a Nemzetközi Előkészítő Intézetben külföldi diákoknak történelmet oktatott magyar nyelven, de miután az egyik „rendhagyó” történelemórán kritikát fogalmazott meg a Szovjetunió külpolitikájával kapcsolatban, azonnali hatállyal menesztették.

Utolsó tartótisztjével, Bajnai Gyulával hivatalosan 1989 karácsonyán találkozott utoljára, de utána még évekig tartották egymással a kapcsolatot. Miklós kinyomozta egykori tartótisztjeinek elérhetőségét, de ezeket a megkereséseket az illetők rendre rövidre zárták. Saját bevallása szerint több ízben is felhasználta állambiztonsági kapcsolatait, amit általában állásszerzés miatt vett igénybe; de mivel csak újságírói pozíciót tudtak szerezni, az ő előremenetele minden esetben saját erőből történt.

1990 után Kőszeg Ferencnek adott egy névtelen interjút, amely a Beszélő című szamizdat kiadványban jelent meg. Ügynökmúltjáról akkor csak Magyar Elemérnek és baráti körének vallott, feleségének 2008-ban fedte fel titkait. 1999-ben több általa megfigyelt személytől is bocsánatot kért, köztük Szilágyi Sándortól, Tamás Gáspár Miklóstól, Nagy Jenőtől, Demszky Gábortól, Rajk Lászlótól, akiket minden alkalommal telefonon keresett meg, hívott el személyes találkozóra és vallott színt előttük. Nagy-Csere Áron kérdésére válaszolva azért csak ekkor, mert – mint fogalmazott – remélte, hogy előbb-utóbb el fog „maszatólódni” az ügy. „Arra számítottam. Nincs semmi hír, (az) újságok nem írnak semmiről. Talán nem is létezett a III/III”. Miklós elmondta: mindenki „pozitívan” fogadta bejelentését, senki nem viselkedett ellenségesen vele.

A történész jelenleg több témában is kutat, foglalkozik az 1983-ban valószínűleg gyilkosság áldozatául esett Elbert János, illetve a Miskolcon a Lenin Kohászati Művekben halálos balesetet szenvedett Vályi Péter miniszterelnök-helyettes rejtélyes esetével is. A dunaújvárosi korszak után a Testnevelési Főiskolára került, majd a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemen vendégtanárként oktatott, ahol doktori címet szerzett. Később a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának filozófiai tanszékén dolgozott, de megfordult az esztergomi főiskolán is. A dunaújvárosi alapszervezet SZDSZ-es (a pártba való belépést még ügynök korában szorgalmazták) színeken 1990-ben országgyűlési képviselőnek akarta indítani, de ezt ügynökmúltja miatt Miklós – mondván, ha kiderül, „piszok nagyot bukok” – nem vállalta; igaz, MDF-alapító is volt, Lakitelekre azonban már nem ment el, „mert nem fértem be a kocsiba”.

Az interjú a Betekintő oldalán

http://www.mult-kor.hu/20110506_egy_ugynok_vallomasa